

UMBRELLA
AGENDA 21

**Urząd Miasta i Gminy
Ścinawa**

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU MIASTA I GMINY ŚCINAWA

Opracowana zgodnie z zaleceniami AGENDY 21

Zaktualizowana w 2005 roku na okres planowania 2005-2015

Ścinawa, czerwiec 2000 rok
Aktualizacja: wrzesień 2005 rok

Dokument przygotowano w ramach pomocy konsultingowej programu Umbrella Project „*Opracowywanie strategii ekorozwoju w gminach zgodnie z zaleceniami Agendy 21*”. Aktualizacje w 2005 roku przeprowadzono w oparciu o metodykę i zasady przyjęte przy opracowaniu dokumentu.

UMBRELLA
AGENDA 21

UNDP Umbrella Project

Aleja Niepodległości 186

00-926 Warszawa

tel. (022) 628 -36 -24

fax. (022) 629-95-66

Zespół konsultantów Umbrella Project:

Konsultanci prowadzący i moderatorzy:

mgr inż. Andrzej Ruszlewicz

mgr inż. Irena Krukowska-Szopa

Konsultanci branżowi:

środowisko - mgr inż. Jolanta Domagalska

gospodarka - mgr inż. Krzysztof Fekecz

Aktualizacja Strategii

2005 rok - proces pierwszej aktualizacji przeprowadził mgr inż. Andrzej Ruszlewicz

(AR Andrzej Ruszlewicz, 59-339 Wrocław, ul. Połabian 52, e-mail: andrzej.ruszlewicz@wp.pl)

Fotografie: ©Andrzej Ruszlewicz

Szanowni Mieszkańcy Miasta i Gminy Ścinawa

Z satysfakcją przedstawiamy państwu dokument opisujący STRATEGIĘ ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU MIASTA I GMINY ŚCINAWA. Jest ona pierwszym istotnym etapem budowy w Ścinawie lokalnej Agendy 21 jako programu działań na rzecz wizji zrównoważonego rozwoju gminy w perspektywie do 2015 roku.

Prezentowany dokument określa ważniejsze cele i zadania, które trzeba wykonać, aby wizja ta stała się rzeczywistością gminy. Realizacja strategii powinna poprawić warunki życia mieszkańców przy zachowaniu walorów przyrodniczych gminy tak bowiem sformułowano cel nadrzędny tej strategii.

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU MIASTA I GMINY ŚCINAWA powstała w wyniku wielomiesięcznej wspólnej pracy przedstawicieli mieszkańców, samorządu gminy, instytucji i liderów lokalnych, pracy wspieranej przez grupę konsultantów Umbrella Project w ramach programu „Opracowanie strategii ekorozwoju w gminach zgodnie z zaleceniami Agendy 21”. Służyły temu cztery warsztaty organizowane w okresie od stycznia do maja 2000 roku w Urzędzie Miasta i Gminy w Ścinawie oraz warsztat aktualizujący Strategię we wrześniu 2005 roku.

Jesteśmy przekonani, że zaangażowanie, jakie towarzyszyło procesowi budowania i aktualizacji strategii nadal będzie obecne na etapie realizacji zapisanych zadań i przedsięwzięć. Wierzmy, że zarówno liderzy, uczestnicy całego procesu, jak i mieszkańcy gminy będą dążyć do wytyczonych celów.

Tylko wtedy spełni się wizja „nadodrzańskiej Ziemi Ścinawskiej gospodarnej, przyjaznej ludziom i środowisku”.

Z całego serca życzymy tego sobie i wszystkim mieszkańcom naszej gminy.

**Przewodniczący
Rady Gminy
i Miasta Ścinawa**

Zbigniew Jadach

Kadencja Rady
opracowania Strategii

**Przewodniczący
Rady Miejskiej
w Ścinawie**

Andrzej Sitarski

Kadencja Rady
I-ej aktualizacji Strategii

**Burmistrz Miasta i Gminy
Ścinawa**

Stanisława Lewandowska

Osoby uczestniczące w pracach nad strategią i jej aktualizacją współtwórcy strategii:

1. Elżbieta Abramowicz	24. Alicja Maciejczyk
2. Franciszek Baranowski	25. Monika Magdziak
3. Wiesław Borowski	26. Janina Makuła
4. Małgorzata Bronicka	27. Józef Malchar
5. Wanda Bryła	28. Stanisław Melski
6. Czesława Dec	29. Krzysztof Muzyka
7. Henryk Draczyński	30. Krystyna Olszewska
8. Władysław Fuczko	31. Renata Paszkowiak
9. Zbigniew Góra	32. Rościsław Sołomoniuk
10. Krzysztof Grędysa	33. Jan Stachów
11. Iwona Grędysa	34. Grażyna Stępień
12. Halina Hajduga	35. Mirosława Szczęśniak
13. Adam Hajdukiewicz	36. Tadeusz Szczęśniak
14. Zbigniew Jadach	37. Józef Szebeszowicz
15. Beata Just	38. Katarzyna Szymczak
16. Teresa Kowalczyk	39. Ryszard Ślęk
17. Tadeusz Krenkiewicz	40. Stanisław Tas
18. Franciszek Kucab	41. Wojciech Trawka
19. Wanda Kucner	42. Barbara Tórz
20. Stanisława Lewandowska	43. Halina Tulej
21. Karol Lis	44. Kazimierz Wasieńko
22. Małgorzata Łagoda	45. Małgorzata Wolniczak
23. Anna Łukojko	46. Maria Żwirek

Podczas pracy nad dokumentem strategii prowadzono społeczne konsultacje z mieszkańcami, lokalnymi liderami, radnymi, przedstawicielami przedsiębiorców.

SPIS TREŚCI

	Strona
Proces tworzenia strategii i jego uczestnicy	6
1.1. Miejsce strategii w lokalnej Agendzie 21	6
1.2. Przebieg prac nad strategią i jej aktualizacją	9
1.3. Struktura strategii	12
Strategiczny kierunek rozwoju gminy	13
2.1. Krótka charakterystyka gminy i jej misji	13
2.2. Wizja przyszłości i cel nadrzędny rozwoju gminy	15
2.3. Cele główne strategii	17
Szanse i zagrożenia rozwoju gminy	18
3.1. Stymulatory rozwoju	18
3.2. Problemy rozwoju	20
Plan operacyjny strategii - cele szczegółowe oraz ich realizacja	24
4.1. Środowisko przyrodnicze	25
4.2. Gospodarka	32
4.3. Społeczeństwo	39
4.4. Zarządzanie gminą	47
4.5. Struktura celów	53
Zarządzanie realizacją strategii	54
5.1. Instrumenty realizacji strategii	54
5.2. Podmioty zarządzające realizacją	54
5.3. Monitoring i zasady aktualizacji strategii	56
5.4. Wskaźnikowy system monitorowania strategii	57
5.5. Syntetyczny przegląd strategii zrównoważonego rozwoju	60

Załącznik:

Raport o stanie gminy

1. PROCES TWORZENIA STRATEGII I JEGO UCZESTNICY.

1.1. Miejsce strategii w lokalnej Agendzie 21.

W ogólnonarodowym referendum 18 maja 1997 roku przyjęliśmy Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej, gdzie już w art. 5 zapisane jest: "Rzeczpospolita Polska ... zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju".

W art. 74, pkt. 1 uznaliśmy, że "Władze Publiczne prowadzą politykę zapewniającą bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom". Zapisy te są konsekwentną realizacją podpisanych przez nasze państwo konwencji i porozumień międzynarodowych:

- "Środowisko i rozwój", Rio de Janeiro 1992 rok (tzw. "Szczyt Ziemi").
- "O czyste środowisko Europy", Lucerna 1993 rok.
- "Paneuropejska Strategia Różnorodności Biologicznej i Krajobrazowej", Sofia 1995 rok.

Idea zrównoważonego rozwoju jest tożsama z ekorozwojem i wynika z konieczności sprostania wyzwaniom nowego tysiąclecia.

Nasza cywilizacja wymaga nowej filozofii. Po żywiołowym rozwoju przemysłowym, nieograniczonym korzystaniem z zasobów naturalnych i bez troskim zanieczyszczaniu i przekształcaniu środowiska przyrodniczego, przyszedł czas na refleksję i zmianę postaw. Zauważyliśmy, że prawa rządzące światem żywym w równej mierze dotyczą nas jak i każdej żywej istoty na naszej planecie. Po zachwycie rozwojem technologii i okresem wiary, że nasz umysł pozwoli nam panować nad prawami natury wiemy, że zbliżają się granice, których nie możemy przekroczyć. Życie bez wody zdatnej do picia, gleb dających nam bezpieczną żywność, czy roślin odnawiających zasoby tlenu jest niemożliwe. Ten uproszczony przykład to tylko niewielki ułamek skomplikowanych powiązań i zależności między człowiekiem a innymi organizmami i zjawiskami warunkującymi życie na Ziemi.

Przyjęta przez nas zasada **zrównoważonego rozwoju to zgoda na rozwój gospodarczy i społeczny w harmonii z poszanowaniem przyrody**. Granicą podejmowanych działań powinno być zagrożenie dla środowiska przyrodniczego. Wielu polityków interpretuje zrównoważony rozwój jako zapewnienie, że np. wszystkie regiony mają rozwijać się tak samo, równomiernie. Przeróżający jest fakt braku podstawowej wiedzy na temat ekorozwoju. W dalszym ciągu przyjmuje się, że jest to domena zarezerwowana tylko dla ekologów. Często słowa zrównoważony rozwój w programach i strategiach rozwoju traktowane są jako ozdobniki i hasła uspakajające tą część społeczeństwa, która pojmuję zagrożenia nowego tysiąclecia. Podstawowa zasada zrównoważonego rozwoju "myśleć globalnie, działać lokalnie" powinna przejawiać się we wszystkich działaniach polityków i władz. Uciekanie za parawan walki z bezrobociem, dobrem społeczności jest albo ignorancją wynikającą z niewiedzy, albo cynizmem. Obszar i środowisko przyrodnicze, w którym teraz żyjemy, za chwilę będzie musiał służyć naszym potomkom. Czy pozostawimy im szansę na godne i spokojne życie? Czy oni zrozumieją, że muszą toczyć wojny o czystą wodę, bo my chcieliśmy mieć jeszcze jeden luksusowy samochód? Czasami trzeba tylko trochę dobrej woli, aby postępować zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Przesłanie Agenda 21 z Rio de Janerio - myśl globalnie, działaj lokalnie.

Szacunek dla środowiska przyrodniczego to cecha, która zachowała się w wielu umysłach mieszkańców z małych gmin wiejskich. Tam codzienne obcowanie z naturą od małego dziecka uczy szacunku dla każdej żyjącej istoty.

Czym na poziomie gminy i społeczności lokalnych jest zrównoważony rozwój?

Zrównoważony rozwój gminy to taki kierunek rozwoju społecznego i gospodarczego, który w zaspokojeniu potrzeb społeczności lokalnej nie doprowadza do degradacji środowiska przyrodniczego. Taki rozwój nie oznacza zahamowania procesów gospodarczych w gminie kosztem działań chroniących środowisko. Wprost przeciwnie – oznacza harmonijny, zrównoważony rozwój w wymiarze ekologicznym, ekonomicznym i społecznym z pełnym uwzględnieniem ładu przestrzennego.

Podstawą są trzy zasady:

1. Równość szans w dostępie do zasobów i odprowadzania zanieczyszczeń - filozofia sprawiedliwości międzypokoleniowej.
2. Równość szans pomiędzy człowiekiem i przyrodą. Funkcjonowanie cywilizacji ludzkiej z zachowaniem trwałości podstawowych procesów przyrodniczych wraz z ochroną różnorodności biologicznej.
3. Równość szans między tym, co lokalne a ponadlokalne. Potrzeby ogólnospołeczne są zaspokajane na równi z potrzebami lokalnych społeczności.

Dążąc do zrównoważonego rozwoju powinniśmy uruchomić i kontynuować takie podstawowe procesy jak:

- ograniczenie zużywania odnawialnych zasobów do granic możliwości ich odtwarzania,
- ograniczenie zużywania nieodnawialnych zasobów do skali pozwalającej na zastępowanie ich poprzez odpowiednie substytuty,
- stopniowe eliminowanie substancji niebezpiecznych i toksycznych,
- utrzymywanie skali emisji zanieczyszczeń i zakłóceń tak, aby nie przekroczyć pojemności asymilacyjnej środowiska,
- stała ochrona różnorodności biologicznej na poziomie krajobrazu, ekosystemów, gatunków i genów,
- uspołecznienie procesów podejmowania decyzji na różnych poziomach poczynając od parlamentu kończąc na samorządach i społecznościach lokalnej,
- tworzenie warunków dla zdrowia fizycznego, psychicznego i społecznego każdej jednostce.

Szansę na zrównoważony rozwój w gminie zależą od wielu czynników.

1. Władze gminy muszą posiadać silną wolę opracowania i wdrożenia strategii zrównoważonego rozwoju gminy.
2. Rada Miejska i Burmistrz są głównymi animatorami rozwoju swoich "małych ojczyzn", na nich spoczywa pobudzanie, organizowanie i realizacja działań zrównoważonego rozwoju.
3. Podstawą powodzenia jest wysoka świadomość ekologiczna społeczeństwa.
4. Społeczność lokalna musi rozumieć i aktywnie wspierać realizację działań przyjętych w gminnej strategii zrównoważonego rozwoju.
5. Żadna strategia nie może być skutecznie realizowana bez aktywnego udziału mieszkańców.

Agenda 21 - dokument określany jako program działań na rzecz zrównoważonego rozwoju w perspektywie XXI wieku ratyfikowanego przez Polskę na Szczycie Ziemi w Rio de Janeiro w 1992r. Agenda 21 uwzględnia globalną, krajową i lokalną (gminną) skalę działań w sferze ekologicznej, społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Lokalna Agenda 21 to uspołeczniony, partnerski i dynamiczny proces planowania zmierzający do osiągnięcia celu, jakim jest trwały i zrównoważony rozwój gminy.

Lokalna Agenda 21 oznacza w praktyce konieczność budowania w gminie:

- współpracy partnerskiej na rzecz zrównoważonego rozwoju między samorządem, biznesem, organizacjami pozarządowymi i lokalnymi liderami;
- systemu informacji o zasobach gminy (w tym inwentaryzacji przyrodniczej gminy);
- strategii zrównoważonego rozwoju i uwzględnienia jej w planowaniu przestrzennym gminy;
- systemu społecznego monitoringu realizacji Agendy.

LOKALNA AGENDA 21

Miasto i Gmina Ścinawa podjęła decyzję opracowania własnej strategii zrównoważonego rozwoju w oparciu o zasady Agendy 21. Informacja o zasobach gminy oparta jest na sporządzonej w 1993 roku inwentaryzacji przyrodniczej gminy i opracowywanym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Do pracy nad strategią powołano grupę, tworząc podstawy do stworzenia międzysektorowego lobby społecznego na rzecz wprowadzania zrównoważonego rozwoju w gminie. Również podczas prac nad aktualizacją Strategii powołano grupę, w której uczestniczyło wiele osób wcześniej pracujących nad Strategią.